

Hiumaa Rajooni Tööraha Saadikute Nõukogu Täitevkomitee üldkohustuslik otsus nr. 6

20. septembril 1961. a.

Kärdlas

Looduskaitsest Hiumaa rajoonis

Hiumaa looduse ilu ja omapära säilitamiseks, tähelepanuväärsete maa-alade ja haruldaste looduslike objektide ning maismaa ja veeloomastiku kaitseks, arvesse võttes objektide teaduslikku ja kasvatustlikku tähtsust ning kooskõlas Eesti NSV seadusega 7. juunist 1957. a. „Eesti NSV looduse kaitsest“ ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 242 11. juulist 1957. a. „Abinõudest looduskaitse organiseerimiseks Eesti NSV-s“ Hiumaa Rajooni TSN Täitevkomitee

otsustab:

1. Võtta kaitse alla järgmised pargid:

• Suuremõisa 8-kl. kooli juures asuv park koos Putkaste sovhoosi ja Saaremaa Metsamajandi valduses oleva osaga; *vab*

• Vasema park Putkaste sovhoosi territooriumil;

• Emmaste park „Bolševiku“ kolhoosi ja Emmaste 8-kl. kooli territooriumil;

• Kõrgessaare park Hiumaa Kala-Kombinaadi territooriumil;

• Kärdla kultuuripark J. Tombi ja Posti tänava vahel ja vana park suclairanna juures.

2. Võtta kaitse alla järgmised alad:

• Käina laht oma roostikulaidudega seal pesitsevate ja läbirändel peatuvate lindude tõttu ornitoloogilise keelualana;

• Botaanilis-zoololoogilise keelualana Väinamere laidude rühm, kuhu kuuluvad Hanikatsi, Vares, Kõrge, Ahe- ja Kõverlaid.

• Maastikulise keelualana Kassari saar tervikuna, Kassari Veskimäe ja Orjaku sääre ning liigirikka lehtmetsa tõttu.

• Botaanilise keelualana saaglepäpnistu Luidja rannaliival (Luidja lepik) Kõrgessaare metskonnas Märjajakaasiku vahtkonnas kv. nr. 125.

• Tihu järve ja ümbritsev kallas 200 m laiusel Käina külanõukogu piires ornitoloogilise keelualana.

• Prassi järve koos ümbritseva rabaga Emmaste külanõukogu piires ornitoloogilise keelualana.

3. Võtta kaitse alla geoloogiliste objektidena järgmised maastiku üksikelemendid:

• Kallaste park Pühalepa külanõukogus Vahtrepa külas ranniku lähedal 1000 m pikkuselt.

• Riisna pankrannik Luidja külanõukogu territooriumil 1000 m pikkuselt.

• Kartsivangus „Kurisu neelaug“ Lauka külanõukogu „Esimese Mai“ kolhoosis Kurisu külas, koos ümb-

rusega 50 m raadiuses ja Kurisu-se voolav oja 200 m pikkuselt.

• Kuriso auk Emmaste külanõukogus „Kungla“ kolhoosis Kuriso külas.

• Kivikülv Hausma-Kärdla rannikul 1,5–2 km ulatuses piid rannikut.

• Puski ja Öngu vahel Vana Mäe org.

4. Võtta kaitse alla järgmised lauderohi ja jugapuu kasvualad:

• Jugapuu alusmets Kärdla metskonnas Tahkuna vahtkonnas kvartalites nr. 6 lit. 2, nr. 7 lit. 10, nr. 11 lit. 2 ja nr. 12 lit. 2.

• Jugapuu alusmets Putkaste metskonnas Leluselja vahtkonnas kv. nr. 155 lit. 14 ja 16.

• Jugapuu alusmets Kõrgessaare metskonnas Pelli vahtkonnas kv. nr. 61 lit. 2.

• Jugapuu alusmets Emmaste külanõukogus „Kungla“ kolhoosis Öngu küla karjamaal.

• Lauderohi alusmets Kõrgessaare metskonnas Mägipäe vahtkonnas kv. nr. 20.

• Lauderohi alusmets Luidja külanõukogus „Hiiu Kaluri“ kolhoosis Kõpu küla lähedal heinamaal.

Jugapuu ja lauderohi kui botaanilised haruldused kuuluvad kaitse alla kõikjal.

5. Võtta kaitse alla üksikobjektidena järgmised puud:

• Üksik mänd Kärdla metskonnas Tahkuna vahtkonnas kv. nr. 21 lit. 60 Tahkuna tee ääres.

• Mänd, millel asub merikotka pesa Kärdla metskonnas Tahkuna vahtkonnas kv. nr. 54.

• Mänd merikotka pesaga Putkaste metskonnas Öngu vahtkonnas kv. nr. 64.

• Haab merikotka pesaga Tabala metskonnas Laasi vahtkonnas kv. nr. 31.

• Must mänd Lauka külanõukogus Sülluste külas maantee ääres.

Harilik tamm Luidja külanõukogus „Hiiu Kaluri“ kolhoosis Ülendi külas tee ääres. *vab*

Harilik pärn Luidja külanõukogu „Hiiu Kaluri“ kolhoosis Ülendi külas Ülendi pere värvavas. *vab*

Harilik saar Luidja külanõukogus „Hiiu Kaluri“ kolhoosis Oja külas tee ääres. *vab*

Kadakas Luidja külanõukogus „Hiiu Kaluri“ kolhoosis Ülendi külas Ülendi tammest 300 m lääne poole. On küpressitaolise vormiga. *vab*

• Hall lepp (saaglepp) „Esimese Mai“ kolhoosi territooriumil Liibi külas Mihkli põe juures.

(järgneb)

Hilumaa Rajooni Tööraha Saadikute Nõukogu Täitevkomitee üldkohustuslik otsus nr. 6

20. septembril 1961. a.

Kärdlas

Looduskaitsest Hilumaa rajoonis

(Algus eelmises numbris)

- 1. Põhja e. jamaar linn „Laimse Maie“ kolhoosi territooriumil Liibi külas Mõhki pere juures.
- 2. Sang- ja lühilõpe hübridid Kõrgessaare metskonnas Pali vahikonnas kv. nr. 62 Heistesoo külas legendikul.
- 3. Kaasid Kõrgessaare metskonnas Pali vahikonnas Heistesoo külas Soosaare pere õues.
- 4. Sanglepp Emmaste külanõukogus „Bolleviku“ kolhoosis Tärkma külas Herne pere õues.
- 5. Ohvitšami Emmaste külanõukogus „Bolleviku“ kolhoosis Tärkma küla tee ääres.
- 6. Püramiidkujuline kadakas Emmaste külanõukogus „Kungla“ kolhoosi territooriumil „Väheko metsas“.
- 7. Nelj kadakat Emmaste külanõukogus „Kungla“ kolhoosi territooriumil Leelisja külas.
- 8. Pihlakas Emmaste külanõukogus Mõnapee algkooli lähedal. Mõnapee küla tee ääres.
- 9. Kadakas (küpressi-kujuline) Emmaste külanõukogus „Kõnsoore“ kolhoosis Harju külas metsaäärse põldepeental.
- 10. Lamm Emmaste külanõukogus „Kungla“ kolhoosis Mõnapee külas Jankoni pere lähedal.
- 11. Viis poppi Käina asulas maantee ääres.
- 12. Kasesaha Käina külanõukogus Stalini-nimelise kolhoosi territooriumil Käina-Emmaste maantee ääres.
- 13. Sangleppaialle Pühalepa külanõukogu territooriumil Suuremõisa—Käina maantee ääres.
- 14. Yabitz- ja lammitalase Suuremõisa Heisterma maantee ääres.
- 15. Jugapuu Emmaste külanõukogus „Kungla“ kolhoosis Ongu külas Veski pere õues.
- 16. Elarühk määnd (Kõhli määnd) Pühalepa külanõukogus Lenini-nimelises kolhoosis Nõmba külas.
- 17. Kadakate rühm Käina külanõukogus

- 18. Stalini-nimelises kolhoosis Nausva külas.
- 19. Alice Lauks külanõukogus „Laimse Maie“ kolhoosis Lauks asulas. Kärdlaselise kuuks Tahkuna poolsaare.
- 20. Võtta kaitse alla üksikobjektidena (õrgmised rändrahned):
Kukka kivi Pühalepa külanõukogus „Rahu eest“ kolhoosis Kukka küla heinamaal. V23.
- Rändrahn Pühalepa külanõukogus „Rahu eest“ kolhoosis Kukka küla põllul. V24.
- Silma kivi (Hüessare kivi) Pühalepa külanõukogus Hüessare külas runna ääres. V25.
- Tubala rändrahn Pühalepa külanõukogus „Rahu eest“ kolhoosis Tubala külas Kärdla—Käina maantee ääres. V26.
- Kolm lähtetiku asuvat rabadakivirahnu koos väiksemate rändrahnedega Pühalepa külanõukogus „Rahu eest“ kolhoosis Ala külas. V27.
- Rabadakivirahnu kogumik (20 tk.) Pühalepa külanõukogus „Rahu eest“ kolhoosis maandel Hilumaa—Paluküla tee ääres. V28.
- Rändrahn Pühalepa külanõukogus „Rahu eest“ kolhoosis Heide külas Laasi pere põllul.
- Vanapõrgana kivi Pühalepa külanõukogus Putkaste sovhoosi Suuremõisa osakonnas maandel (granit) Keerema tee ääres Umberröödi 10 m.
- Põhialase leppe kivid Pühalepa külanõukogus Putkaste sovhoosi Suuremõisa osakonnas maandel Keerema tee ääres.
- Rändrahn Kärdla rannas pargi taga.
- Rändrahn Käina külanõukogus Putkaste sovhoosi territooriumil Viilemi küla põllul.
- Rändrahn „Nõrgakivi“ Emmaste külanõukogus „Kungla“ kolhoosis Leisu rannas.
- Rändrahn Emmaste külanõukogus „Bolleviku“ kolhoosis Viiri külas Marru pere põllul.
- Tahkuna lühilõpe Lauka külanõukogus Tahkuna poolsaare põhjarannikul Tahkuna vahikonnas. V29.
- Kõpu suur kivi Luidja külanõukogus Kõrgessaare metskonnas Mägipäe vahikonnas Mägipäe Rannavilla talust kagu poole, kv. 34. V30.
- Põrgakivi Luidja külanõukogus Kõrgessaare metskonnas kantselisel 1 km lõuna poole Kõpu pöialaari Ristina vahikonnas. V31.
- Kärdjakivi (granit) Lauka külanõukogus „Laimse Maie“ kolhoosis Heide külas Kõrgessaare—Hüli maantee ääres.
- Unikivi Luidja külanõukogus Kõrgessaare metskonnas maandel Luidja—Kõpu maantee ääres Mägipäe kv. nr. 64-a.
- Tõllukivi Käina külanõukogus Kanaari kolhoosis Orjaku „silmas“.
- Rändrahn Pühalepa külanõukogus „Rahu eest“ kolhoosis Palukülas Kärdla—Heisterma maantee ääres Umberröödi 26 m.
- Ohvitšiki Lauka külanõukogus „Laimse Maie“ kolhoosis Metsakülas Kalemaa pere maal.
- Rändrahn „Ungri kivi“ Lauka külanõukogus Nõmetsa poolsaare metsas.
- Rändrahn Pühalepa külanõukogus „Kõhli reu“ kolhoosis Kukka tee ääres põllul arvatud.
- Kaka rändrahn Emmaste külanõukogus „Bolleviku“ kolhoosis Käina heinamaal Umberröödi 22,5 ja 19,10 m.
- Rändrahn „nn. Lepistepeo suur kivi“ Luidja külanõukogus Kõpu põllukorral Sekka ranna ja Koiva-kuu vahel Ristina vahikonnas.
- Rändrahn „nn. Suurikõhla reu kivi“ Luidja külanõukogus „Muu Kalari“ kolhoosis Kõpu külas põllul.

- Kaitse alla võetud looduslike objektide säilitamise eesmärgil keelata:
 - a) kaitse alla võetud parkide igasugune puude ja põõsaste vigastamine ning talumine (välja arvatud samlaarjad kookõlaskatult kohaliku metsaajandiga ning need, mis on seotud parkide rekonstrueerimisega ehitistul korras kinnitatud projekti alusel),
 - karistamine, igasuguste kasvatuste kasvatamine, igasuguse ehitiste püstitamine ilma Hilumaa Rajooni TSN Täitevkomitee loata, maastate ja seadmete paigutamine, tee- ja liinirajade ajamine läbi pargi ning igasugused muud tegevused, mis võivad kahjustada (kassaa arvatud kütete tegemine);
 - b) kaitse alla võetud puustate ja jugapuu ning luuderohu esinemiskohades puude talumine (välja arvatud lühilõpekiud saunlaarjad kookõlaskatult kohaliku metsaajandiga), talumise kasvatamisega seotud muutmise, metsaajanduse, maade üldise muutmise, kaitsealuste talumise korjamine, nende vigastamine või hävitamine;
 - c) jahipidamine kaitse alla võetud Mõnu väina lähedal ja Käina lahes ning nendest ajaj meetrid kaugusel kogu aasta vältel (välja arvatud soovikohaselt ja lühidelt hävitamine organisatsioonil korras kookõlaska jahipidamise eeskirjadega), linnamõnede kogumine, vete reostamine ja muud viisid looduslike tingimuste muutmise, rööpimise ning rööp ja rohu põletamine 1. aprillil kuni 1. septembrini, paatide kasutamine Käina lahel 1. jaulil;
 - d) kaitse alla võetud maastiku üksikelementide oaks pae, dolomiidi, kruusa ja liiva võimline, igasuguse kasvatuse tegemine, prügi mahapanek, ehitiste püstitamine ning nende loodusliku ilme rikkumine muul viisil;
 - e) kaitsealuste põliste ja haruldaste puude talumine, rikkumine või kahjustamine;
 - f) kaitsealuste rändrahnede ja kivikülvide loodusliku ilme ja asukohta muutmise;
 - g. Keelata kruusa kasvatamine maagistrahvete ääres kuni 100 m kauguselt;
 - h. Kõikide tööde tegemine, mis on vastuolus käesoleva otsusega ja seotud kaitse all olevate alade ning üksikobjektide moodustamisega rikkumise, tuleh eelsevaki kookõlaskatult rajooni täitevkomiteega;
 - i. Käelata kruusa kasvatamine maagistrahvete ääres kuni 100 m kauguselt;
 - j. Kõikide tööde tegemine, mis on vastuolus käesoleva otsusega ja seotud kaitse all olevate alade ning üksikobjektide moodustamisega rikkumise, tuleh eelsevaki kookõlaskatult rajooni täitevkomiteega;
 - k. Käelata kruusa kasvatamine maagistrahvete ääres kuni 100 m kauguselt;
 - l. Vaheldel ilmelikus väljasuuremise vältimiseks keelata nende puuk Hilumaa rajoonis.
 - m. Kontrolli käesoleva üldkohustusliku otsuse täitmise üle panna linnas ja külas tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteedele, mülisatööajatele, metsakantselööajatele, Hilumaa jahimajandile ja looduskaitselööajatele.

Vaastus looduskaitselise alla võetud objektide säilitamise eest panna maavaldajale, kelle territooriumil need asuvad.

13. Käesoleva üldkohustusliku otsuse rikkujad karistab rajooni täitevkomitee administratiivkomisjon kva boiatusse või rahatahviiga 2 rubla 50 kop. kuni 10 rubla kuni nad ei lange karistusse alla kriminaalkorras.

14. Ande õigus käesoleva üldkohustusliku otsuse rikkujate karistamiseks hoitavale või rahatahviiga a) militsantidele — kuni 5 rubla, b) linnas täitevkomiteele — kuni 5 rubla, c) külanõukogudele — 50 kop. kuni 1 rubla.

Käesoleva üldkohustusliku otsuse jõustub 10 päeva möödumisel pärast avaldamist „Nõukogude Hilumaa“ ning on kehtiv Hilumaa rajooni administratiivpiires 2 aastat.

V. TASANE,
Hilumaa Rajooni TSN Täitevkomitee esimees

S. KOEL,
Hilumaa Rajooni TSN Täitevkomitee sekretär

Toimetaja J. KURM

MÕISA PALKMAJA eestriikikohaga Kärdla Kõnnaat Alissa juures.